

ном, пояснюється джерело енергії для вольової активності, втім, відповіді на питання, «навіщо» і «для чого» людина проявляє цю активність, – немає.

Мотив як стійка властивість особистості. Подібний погляд на мотив особливо характерний для зарубіжних психологів, які вважають, що стійкі риси особистості обумовлюють поведінку і діяльність людини тією мірою, що й зовнішні стимули. Р. Мейлі зараховує до мотиваційних рис особистості тривожність, агресивність, рівень домагань та опір фрустрації. Подібної точки зору дотримується й низка вітчизняних психологів, зокрема С. Максименко, Ю. Швалб.

Найпопулярнішою і найпоширенішою вважається теорія, автором якої є один із засновників гуманістичної психології, американський психолог А. Маслоу (1908–1970). Вчений виокремив не окремі мотиви, а їх групи. Ці групи впорядковані в ціннісній ієрархії відповідно до їх ролі в розвитку особистості. Основна ідея класифікації А. Маслоу полягає в принципі відносного пріоритету актуалізації мотивів. На думку вченого, перш ніж потреби вищих рівнів активуються і почнуть визначати поведінку, мають бути задоволені потреби нижчого рівня.

Ієрархічна модель мотивації Маслоу А. складається з п'яти рівнів.

1. Фізіологічні потреби – голод, спрага, сексуальність і т. п.

2. Потреби в безпеці, безпека та захист від болю, страху, гніву, невлаштованості.

3. Потреби у соціальних зв'язках, потреби в любові, ніжності, соціальній приналежності, ідентифікації.

4. Потреби самоповаги, потреби в досягненні, визнанні, схваленні.

5. Потреби самоактуалізації, реалізації власних можливостей і здібностей, потреби в розумінні та осмисленні.

Наведена ієрархія йде від фізіологічних потреб. Далі – потреби безпеки і потреби в соціальних зв'язках, потім – потреби самоповаги і, врешті, – самоактуалізації. Самоактуалізація може стати мотивом поведінки лише тоді, коли задоволені всі інші потреби. У разі конфлікту між потребами різних ієрархічних рівнів перемагає нижча потреба.

Лит.: 1. Richard M Ryan, Edward L Deci. *Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. Contemporary educational psychology, 2000.*; 2. Маслоу А. *Теория человеческой мотивации / А. Маслоу // Мотивация и личность.* – Киев: PSYLIB, 2004. – Гл. 4. – С. 77–105.

Леся Прохоренко

МОТОРНА АФАЗИЯ – розпад активного мовлення (зокрема й внутрішнього) внаслідок ураження рухового мовленнєвого центру, тобто лобних ділянок кори головного мозку, зі збереженням розуміння звернених як усних, так і писемних висловлювань (див. Афазія). При М. а. може зберігатися здатність до промовляння окремих слів і коротких фраз чи бути повністю відсутньою.

Кінестетична (аферентна) М. а. виникає при ураженні вторинних постцентральных і нижньотім'яних відділів домінантної півкулі, що спричинює порушення орального праксису, виникнення літеральних, вербальних парафазій у вигляді труднощів дифе-

ренціяції близьких за акустико-артикуляційними ознаками фонем (див. Фонема). Читання «про себе» та розуміння мовлення збережені, а от писемне мовлення значно страждає на рівні як самостійного, так і репродуктивного письма.

Кінетична (еферентна) М. а. обумовлена ураженням премоторних і задньолобних відділів лівої півкулі, що призводить до пошкодження моторної програми всього слова у вигляді труднощів звуко-буквеного аналізу та синтезу, плавного злиття звуків у складі та слова, використання так званого «телеграфного стилю» (інертність мовленнєвих стереотипів – вживання іменників у називному відмінку).

Логопедична робота при М. а. здійснюється за рахунок слухового та зорового аналізаторів, завдяки чому відновлюються мовленнєво-рухові навички, кінестетичний аналіз і синтез, відбувається нормалізація лексико-граматичної складової мовлення (див. Відновлювальне навчання).

Лім.: Chomsky, N, Tsvetkova, L. S. etc. She began to help patients as a practical speech therapist.

Юлія Рібцун

МУЗИЧНО-РИТМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ – це вид музичної діяльності, основою якого є взаємодія музики та ритмічного руху.

М-р. д. – це синтез декількох видів мистецтв (музики, драматизації, пантоміми, пластики, хореографії): провідною постає музика, а різноманітні фізичні вправи, танці, сюжетно-образні рухи використовуються як засоби поглибленого її сприйняття та розуміння.

У ранньому віці рух та дія є головною умовою формування сприйняття, пам'яті, мислення та емоційно-вольової сфери. Тому музично-ритмічна діяльність, що базується на моторно-пластичному втіленні музично-пестичних образів, є важливим засобом розвитку сенсомоторної сфери у дітей.

Система музично-ритмічних рухів позитивно впливає на функціональну діяльність організму. І. Сеченов, характеризуючи взаємозв'язок слухових та м'язових відчуттів, підкреслював її значення для онтогенезу. А створена швейцарським музикантом та педагогом Е. Жак-Далькросом система музично-ритмічного виховання, що набула широкого розповсюдження на початку ХХ ст. у Європі, підтвердила висловлювання І. Сеченова.

Метод Е. Жак-Далькроза ґрунтується на взаємозв'язку музики й руху, що забезпечує формування у дітей як музично-ритмічних навичок (ритмічного, динамічного, тембрового музичного слуху, здатності розрізняти форму, характер музичного твору), музичної пам'яті, уваги, так і рухових навичок, що забезпечують узгодження засобів музичної виразності й передачу їх у різних рухах під час ігор, танців, вправ.

Лім.: I. Anema, H. A., & Dijkerman, H. C. (2013). Motor and kinesthetic imagery. In S. Lacey & R. Lawson (Eds.), Multisensory imagery (pp. 93–113). New York, NY: Springer.

Ірина Гладченко

МУТАЦІЯ ГОЛОСУ (лат. *mutatio* – зміна) – зміна голосу під час статевого дозрівання підлітків. Мутація голосу – це фізіологічна зміна голосового